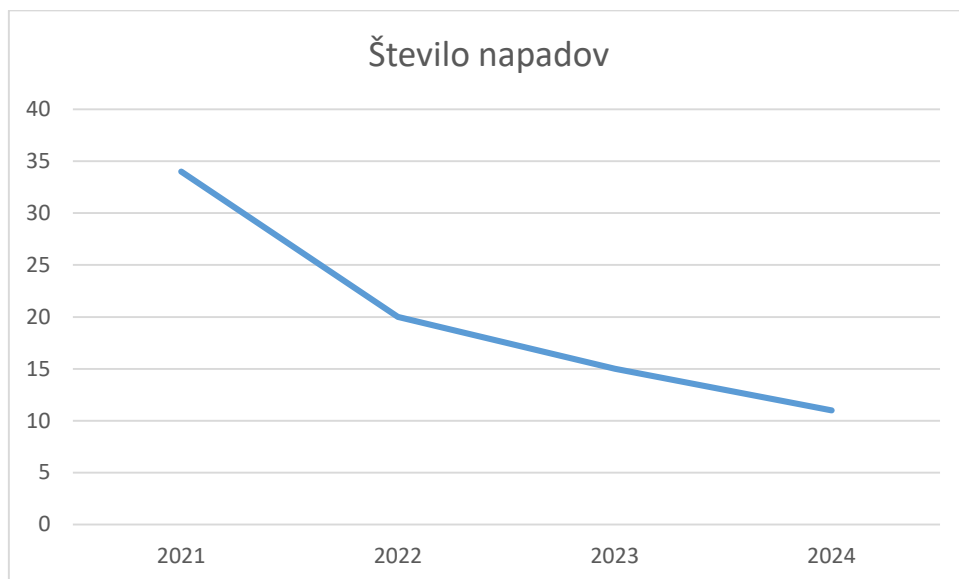
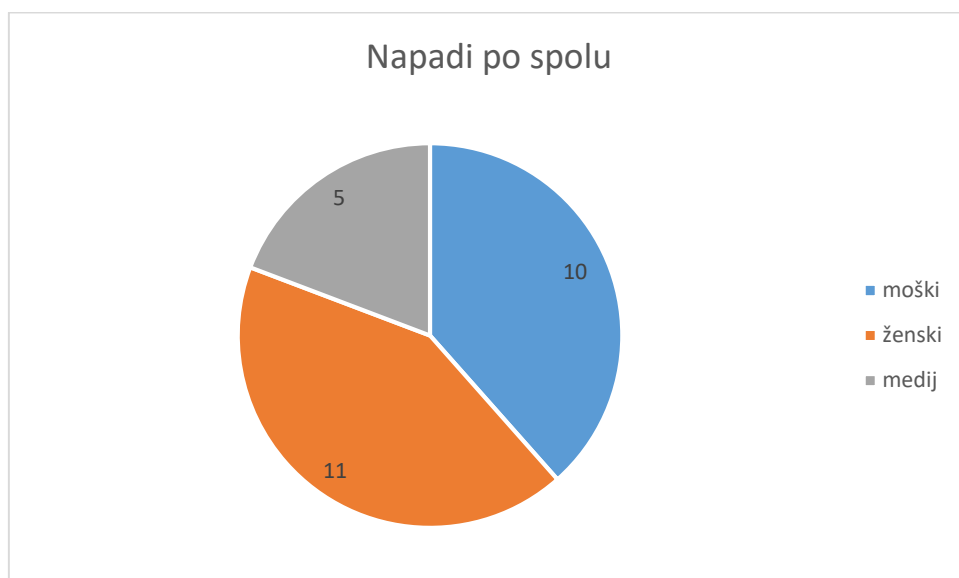

Analiza prijav napadov na platformo 2023/24

V letih 2023 in 2024 je bilo na platformo prijavljenih 26 napadov, kar je precej manj od 54, ki smo jih zabeležili v prvih dveh letih delovanja platforme. Glede na to, da smo imeli v Sloveniji aprila 2022 državnozborske volitve, lahko domnevamo, da je manjše število napadov povezano s spremembo družbene klime po volitvah. Končala se je tudi pandemija, kar je zmanjšalo napetosti v družbi.

Če pogledamo podatke po posameznem letu, je bilo leta 2023 prijavljenih 15 napadov, leta 2024 pa 11, kar še dodatno potrjuje domnevo o manj sovražnem delovnem okolju za novinarje. Morda pa se je v tem času zmanjšala tudi senzibilnost v sami novinarski skupnosti, saj se je v družbi o napadih na novinarje tudi manj govorilo, zato morda vseh napadov niso prijavili.

Novinarke so bile tarče napadov v 11. primerih, zlasti osebnih in poklicnih diskreditacij preko spletnih sredstev. Novinarji (10) so pogosto tarče vplivnih posameznikov in se soočajo s

pravnimi grožnjami, verbalnimi ali fizičnimi napadi. V petih primerih so bili tarča napada mediji. Podatki so primerljivi s tistimi iz preteklih dveh let.

Napadi po medijih	Število napadov
Dnevnik	2
Idrijske novice - Idrija.com	1
Lokalec.si	1
Megafon	1
Mladina	1
MMC RTV SLO	2
Necenzurirano.si	2
Oštro	1
Ovtar24.si in Ovtarjeve novice	1
Radio Študent	2
RTV Slovenija	1
STA	1
trma.si	1
TV Slovenija	6
Večer	3
Skupaj	26

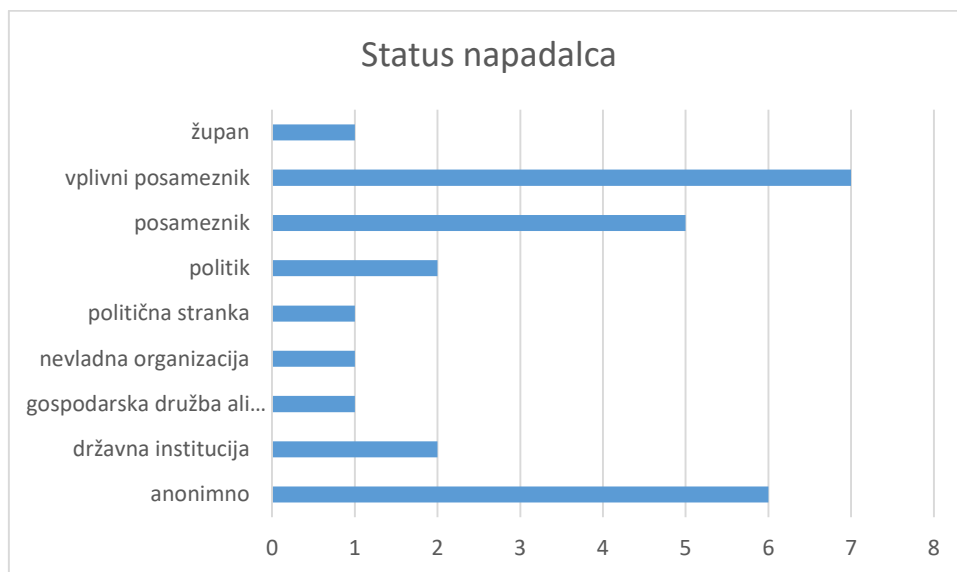
Podatki kažejo, da so bili tekom 2023 in 2024 tarče napadov novinarji 15. različnih medijev, v leti 2021 in 2022 jih je bilo 19. Izstopajo novinarji in novinarka TV Slovenija, ki so bili napadeni šestkrat, dvakrat so bili napadeni novinarji portala MMC RTV Slovenija in enkrat RTV Slovenija kot medij, kar je skupaj 9 napadov. Trije od teh napadov so se zgodili v letu 2024, ostali pa v letu 2023, kar kaže na povezavo širšega dogajanja, predvsem ustavne presoje novele zakona o RTV Slovenija, na število napadov na novinarke in novinarje RTV Slovenija. Tudi v prejšnjem dvoletju je bilo zabeleženih največ napadov na novinarke in novinarje javne radiotelevizije in sicer 27.

S po tremi napadi sledi Večer, po dvakrat pa so bili napadeni Dnevnik, Radio Študent in Necenzurirano. Sledi veliko število medijev, katerih novinarji so bili napadeni enkrat, med njimi so tako lokalni mediji kot ponovno Slovenska tiskovna agencija in denimo tednik Mladina.

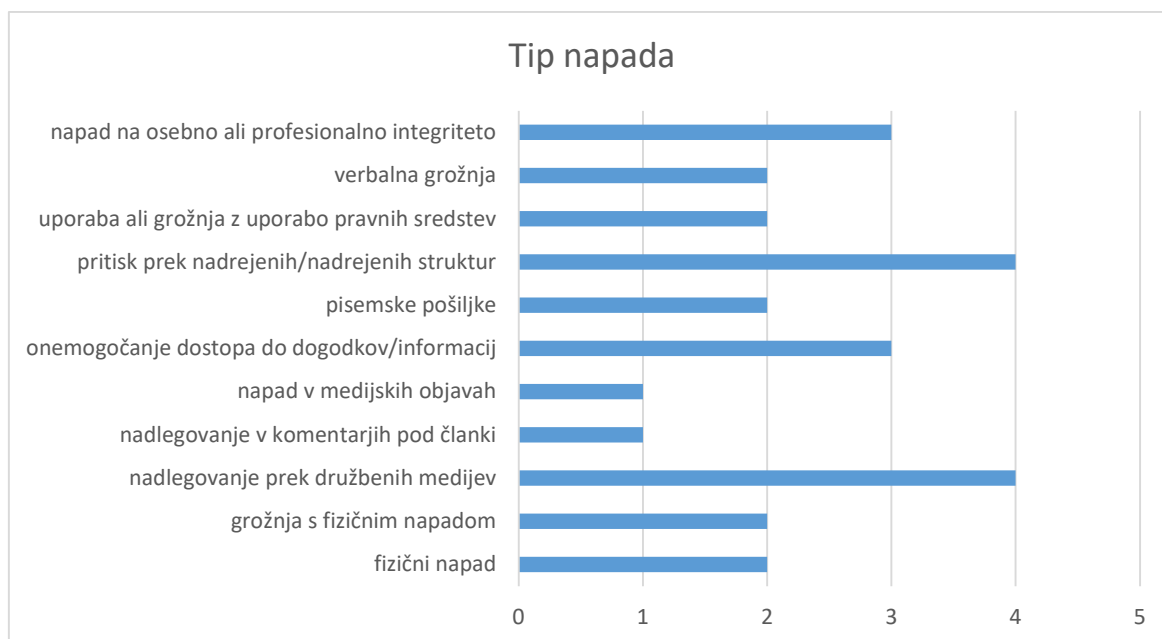
Največ napadov so izvršili vplivni posamezniki in to 7, ti posamezniki so Pavel Rutar, Rok Snežič, Mitja Iršič, Uroš Urbanija, Leopold Poljanšek, direktor Zavoda za turizem in kulturo Kranj in Barbara Brezavšček Stegeman. Mednje bi lahko šteli tudi politike (Janez Janša in občinski svetnik), ki jih platforma beleži ločeno.

Najbolj zaskrbljujoči so napadi državnih institucij, gre za neidentificiranega policista in Upravni odbor Prešernovega sklada, mednje bi lahko šteli tudi župana občine Ruše ter v tem konkretnem primeru tudi nevladno organizacijo, saj gre za Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani.

Šest je tudi napadov anonimnežev, pretežno gre za komentatorje na medijskih portalih in uporabnike družbenih omrežij, 5 pa posameznikov, med katerimi so tudi anonimni posamezniki na dogodkih, kot so denimo protesti.

Tako kot v letih 2021 in 2022 se je tudi v naslednjem dvoletju za najpogostejši tip napada izkazal napad na osebno in profesionalno integriteto, saj so tudi vsi napadi, ki so prijavljeni kot nadlegovanje prek družbenih omrežij v podtipu označeni kot napad na integriteto. Tudi pri napadu v medijskih objavah in komentarjih pod prispevki gre dejansko za napad na osebno ali profesionalno integriteto. Te vrste napadov je prijavilo kar 10 prijaviteljev. Nekatere prijavljene žalitve so izjemno grobe in zavržne. Zanimiv je tudi podatek, da so žrtve teh vrst napadov pogosteje ženske, v letih 23 in 24 v sedmih od desetih primerov.

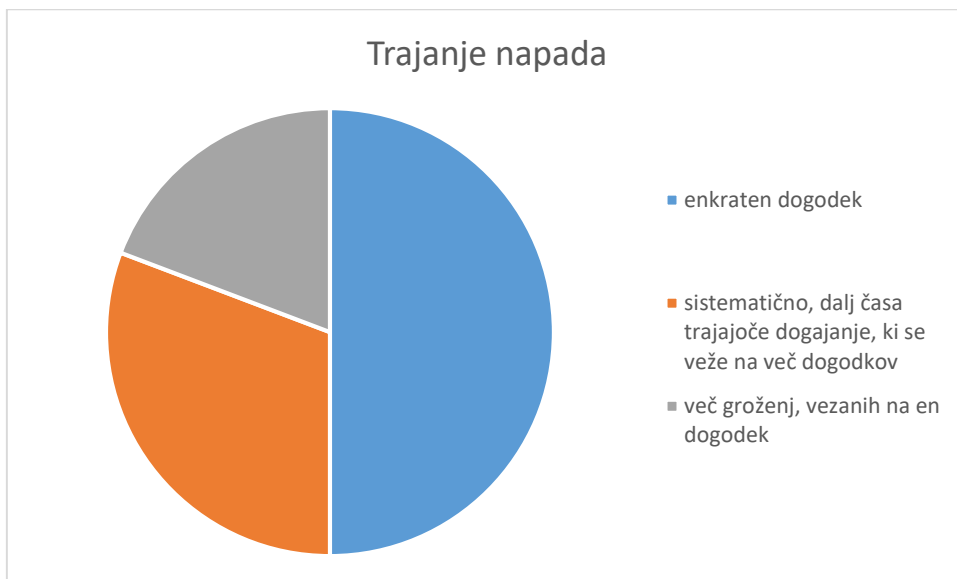
Največ je sicer bilo v tem času pritiskov nadrejenih oziroma pritiskov nadrejenih struktur ter nadlegovanj po družbenih omrežjih, ki smo jih že analizirali zgoraj. Pri pritiskih nadrejenih gre za zelo

raznolike primere, zanimivo pa je, da v prvem dvoletju na platformi nismo zabeležili nobenega tovrstnega napada. Eden od dogodkov, ki je bil prijavljen kot napad, se je sicer pravnomočno končal na sodišču, ki ni ugotovilo protipravnega ravnanja napadalca, ga je pa novinarka v času prijave čutila kot napad nanjo. V drugih primerih gre za zavrnitev novinarja na ideološki podlagi, pritiske svetnice na uredništvo in povabilo na zagovor pri županji zaradi poročanja novinarke.

Posebej je treba tudi v tem obdobju izpostaviti fizične napade in grožnje s fizičnimi napadi, zabeležili smo 4 primere. Fizično sta bila napadena fotoreporter in snemalno vozilo, oba na protestih. Tudi ena od groženj je bila izrečena ob protestih upokojencev, druga fizična grožnja pa je bila posredna, preko prebodene fotografije odgovornega urednika, k fizičnim grožnjam pa lahko prištejemo tudi napis "pazi kaj pišeš", ki je novinarko pričakal pred vhodnimi vrati.

Tudi obe verbalni grožnji, ena je bila izrečena novinarju portala Necenzurirano, druga lokalnemu novinarju, predstavljata resen napad na ugled oziroma osebno varnost vpletenih novinarjev. Vsi ti napadi in grožnje, razen ene grožnje, so bili usmerjeni zoper moške, torej novinarje. Lahko da gre za specifikko tega dvoletja, ampak glede na podatke so bile novinarke deležne več diskreditacij, novinarji pa konkretnih fizičnih napadov in groženj z njimi.

Izpostaviti moramo tudi tri primere onemogočanja dostopa do dogodkov, v Kranju o lokalnemu novinarju zaradi njegovega poročanja prepovedali vstop na dogodek, prav tako Večerovemu novinarju, novinarjem Radia Študent pa so prepovedali snemanje sej študentskega zbora.

Polovica vseh napadenih novinarjev se sooča z dolgotrajnim ali ponavljajočim se pritiskom, ne le z osamljenimi incidenti. V prejšnjem dvoletju je bila enkratnih dogodkov 29, ostalih pa 25, kar pomeni, da se je v letih 2023 in 24 razmerje še poslabšalo v smeri sistematičnega negativnega pritiska, ki so mu izpostavljeni novinarji.

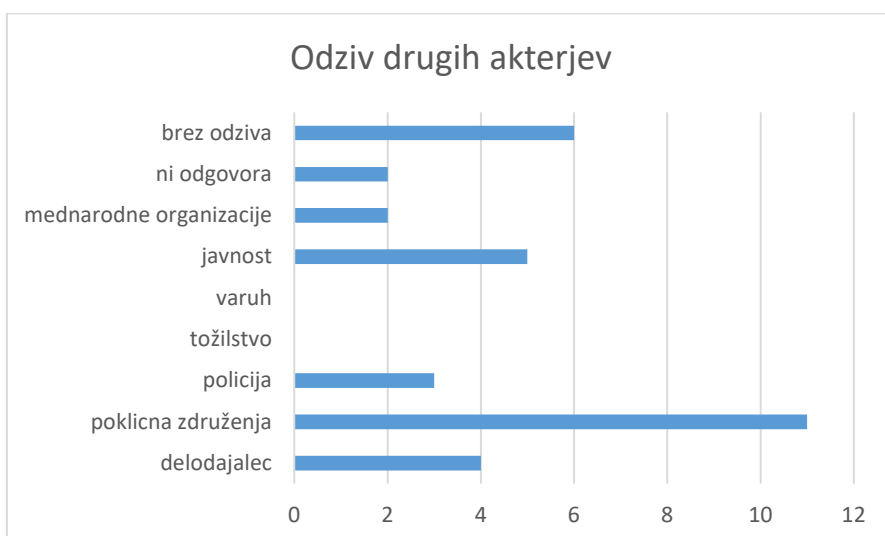

Analizo odziva napadenega je smiselno opraviti v korelaciji z odzivom drugih akterjev. Morda preseneča, da je kar 5 napadenih navedlo, da se na napad niso odzvali, ne glede na to, da so napad prijavili oziroma so s prijavo soglašali, kar je nedvomno odziv na napad. V šestih primerih so napadeni odgovorili, da odziva drugih akterjev na napad ni bilo, čeprav je že sama objava prijave napada na platformi določen odziv Društva novinarjev Slovenije.

Najpogostejši odziv napadenega je uporaba komunikacijskih sredstev, ki so lahko raznovrstna. V letih 2021/22 je bil najpogostejši odziv napadenega prijava delodajalcu, kar je lahko povezano tudi s tipi napadov. Vidimo lahko, da so se delodajalci na aktualne prijave praviloma tudi odzvali.

Podobno je s prijavi interesnim združenjem, ki jih je bilo 10. Novinarske organizacije so se v 11. primerih tudi odzvale na prijave.

Tudi uporabljena pravna sredstva sovpadajo z odzivi policije. Odzivi javnosti in mednarodnih organizacij pa sovpadajo s komunikacijskim odzivom napadenega in prijavo napada na novinarskim organizacijam, ki se v mnogih primerih javno odzovejo.

Precej zaskrbljujoča je statistika, da je veliko število napadenih glede epiloga ni odgovorilo oziroma so odgovorili, da ni bilo epiloga. Ne glede na to, da so se na številne napade odzvale tako novinarske organizacije kot delodajalci in javnost ter tudi drugi akterji. Sklepamo lahko, da novinarji doživljajo dejstvo, da ni neke oprijemljive razrešitve situacije, ki bi preprečila ponovitev napada, kot da napad ni imel epiloga.

Še bolj zaskrbljujoč pa je podatek, ki se ponavlja skozi vsa štiri leta, in sicer, da se različni tipi groženj nadaljujejo, še posebej v kombinaciji z vplivom napadov na psihično stanje napadenih. Glede na tip napada v kombinaciji z nadaljevanjem groženj gre najpogosteje za žalitve na družbenih omrežjih ali pa dlje trajajoče spore v lokalnem okolju. Oboje je simptomatično, saj so diskreditacije v spletnem okolju redko sankcionirane, pri sporih novinarjev z občinskimi strukturami v lokalnem okolju, pa gre ponavadi za dolgotrajne konflikte.

